

Flat flor. Brorparten av menneskeskapte mønstre synes å ha sin opprinnelse i botanikken. Mønsteret Herbarium er inspirert av pressede blomster, kasthall.se.

INTERIØRSKOLEN

I vår nye serie vil vi formidle et konsentrat av faget interiørarkitektur. Du vil få et sett verktøy som gjør deg bedre i stand til å treffe fornuftige innredningsvalg i ditt eget hjem. Mens motebildet stadig endrer seg, er prinsippene og grepene du lærer her aktuelle lenge etter at forrige trend tok slutt.

MØNSTERGYLDIG

Vi leter etter dem overalt, og som regel finner vi. I månedens utgave av interiørskolen lærer du hvordan du bruker mønstre i ditt eget hjem.

TEKST: NIKLAS HART OG SOLVEIG BAALSRUD SVOOR FOTO: PRODUSENTENE



Striper lurer øyet. Ingen mønstre i verden får rommet til å bli større eller himlingen høyere. Men øyet er lett lur, og det kan du utnytte til din fordel. Linjer understreker retninger i rommet. Et tapet med vertikale striper får himlingen til å virke høyere, mens horisontale linjer vil få veggen til å virke lengre. Jo tydeligere linjene er, jo større blir effekten. Tapetet Harald er fra Sandberg, sandbergab.se.



MØT LÆREREN

Solveig Baalsrud Svoor (31) har mastergrad i design med spesialisering i interiørarkitektur fra Kunsthøgskolen i Oslo. Solveig driver firmaet Dis, interiørarkitekter mnil AS, som arbeider både med private og offentlige prosjekter i Norge og i utlandet. På nett: dis.no

Historisk motiv, ny utstråling.

Kanskje forbinder du sjakkmønstrede gulv med malerier fra den nederlandske gullalderen, eller muligens amerikanske femtitalldsinere. Men bruker du mønsteret på andre måter, blir uttrykket hverken Rembrandtsk eller retro. Chess Table er designet av Front, moooi.nl.



Mange mønstre blir ett. Et møbel med elleve madrasser er i seg selv en utskeielse. Med like mange intrikate mønstre i ulike farger, er overdrivelsen total. Men ettersom hvert mønster løper i like lange og like smale striper, oppstår et nytt, langt mindre overdådig mønster. Dette prinsippet kan du utnytte i mange sammenhenger, og er slett ikke forbeholdt overfølsomme prinsesser. Dagsengen Principessa er designet av Doshi & Levien, moroso.it.



Langlivet. Unikko ble designet av Majja Isola i 1964, og ble synonymt med Marimekko. Valmuen spredde seg overalt, både på klær, sengetøy, gardiner og kopper. I sitt femtiende år er den fremdeles ikke visnen.



IKONISKE MØNSTRE

Noen mønstre viser seg med tiden å få en ikonisk karakter. Da blir de som logoer for produsenten å regne, på godt og kanskje også på vondt (hvem innreder vel hjemmet sitt med reklame?)

Eksempelene er mange, og årsakene sammensatte. Slike mønstre eller motiver er ofte trendfølsomme, og svinger i popularitet. De kan være «in» det ene året og «ut» det neste. Hev deg over det, og spør deg heller hva du egentlig liker.

Retrosymbolet. Emaljekokekarene med lotusmønster fra Cathrineholm er selvfølgeligheter i ethvert hjem med dragnig mot retrostil eller Scandinavian design. Motivet blir ofte og feilaktig tilskrevet den norske formgiveren Grethe Prytz Kittelsen, men ble i realiteten designet av Arne Clausen.

Häberlis striper. Mønsteret Origo fra Iittala var å se overalt da de ble lansert på slutten av nittitallet. De har en farge-sammensetningen og rytme som gjør dem umiddelbart gjenkjennelige.



Sett hjernen på prøve. Det vegghengte oppbevaringsmøbelet Imeuble av Bjørn Jørund Blikstad lar deg komponere ditt eget mønster av heksagonale hyllekamre. Uansett hvordan du bygger den, er det som om den spør: Hvilken vei vender klossene? Mønstre som skaper slike optiske bedrag får oss til å bruke hodet litt ekstra, og det kan være både sunt og gøy, worksby.com.

Bryt mønsteret. Når du legger fliser, blir du jo nødt til å legge dem i et mønster. Du slipper simpelthen ikke unna. Ønsker du å dempe mønsterpreget, velger du flis og fugemasse i tilnærmet like farger. Med større kontrast mellom flis og fug, trer mønsteret tydeligere frem. For å skape dynamikk og spenning, kan du legge inn noen uregelmessigheter, og plassere et fåtall fliser i ulike farger her og der, madeamano.dk.



Moderne fremhever klassisk. Det er ikke bare rommets størrelse som gjør dette interiøret grandios. Også utsmykningen bidrar til å skape en storslagen atmosfære. Sirlig stukkatur og intrikat parkettmønster bærer i seg fortellinger om en annen tid. Mellomkrigstidens modernister avskydde det, men i dag ser vi hvor godt de står seg. Særlig i møte med moderne møbler, ironisk nok, fritzhansen.dk.

MØNSTERPRINSIPPER

- 1. Kontekst og dimensjoner.** Den tryggeste måten å benytte mønster på er å la det få virke alene, altså i nøytrale omgivelser. Jo roligere omgivelser, jo tydeligere virker mønsteret. Likeledes; jo større flate mønsteret dekker, jo mer dominerende effekt får det i rommet.
- 2. Tenk som en kokk.** På samme måte som en matrett må inneholde ulike smaker og konsistenser for å være spennende, bør det også i et interiør finnes kontraster. Bruk av mønstre er en slik faktor.
- 3. Skjuler skitt.** Mønstrede overflater kan bidra til at skitt og søl ikke synes like godt som ellers. Derfor kan et tekstil eller et tapet med mønster gjerne brukes i soner som er utsatt for søl. Da får mønsteret en praktisk funksjon rent utover det dekorative.

3D-effekt. Noen mønstre får en todimensjonal overflate til å fremstå som tredimensjonal. Skyggeeffekten i gulvteppet Play the Edge gir følelsen av å bevege seg over et variert, geometrisk landskap i flere nivåer, egecarpets.com.



Lek med synsbedrag. Teknikken trompe-l'œil går ut på å fremstille noe så naturtro at det fremstår som virkelig. Metoden er brukt i århundrer, både i malerkunsten, innen dekor- og teatermaling, fasadedekorasjoner og materialimitasjoner. I dette tilfellet narrer mønsteret deg til å tro at sengen er uoppredd, når den egentlig er helt strøken. Designstudioet Fronts madrastrekk Unmade bed er muligens mer fascinerende enn praktisk. Det store gjennombruddet kommer kanskje når vi får se et mønster som får en uoppredd seng til å se ut som om den er oppredd, morfeus.it.

DEFINISJON

For at noe skal kalles et mønster må det finnes en slags regelmessighet som på et vis organiserer overlater eller strukturer på en konsekvent måte.

Et mønster trenger ikke nødvendigvis gjenta et motiv nøyaktig, men det må finnes et slags ordnende skjelettprinsipp til grunn.

(Charlotte Jirousek (1995))



Når maten ikke er nok. Det er en grunn til at stjerne-restaurantene serverer kreasjonene sine på hvitt servise. Da kan rettene danderes og anrettes uten å møte konkurranse fra andre farger og former. Oftest gjør mønstret servise seg derfor best på tallerkenhyllen, eller før maten blir servert. Femtitallsmønstret Mon Amie er ved Marianne Westman, rorstrand.se.



«Jeg tar ingredienser fra overklaseskredderi og kombinerer dem med noe tullete.»

Paul Smith, britisk motedesigner (f. 1946)



Kle om klassikeren En del produsenter lanserer gamle møbler med trekk i nye mønstre. Med slike stunts får de ny oppmerksomhet. Hvor godt det fungerer i et ekte hjem, er en annen sak. Det vesentlige er at mønstret ikke motvirker, men heller spiller på lag med møbelets former. Da Paul Smith lanserte tekstilet Point i 2012, var det på en klassisk Svane, fritzhansen.com.



Visuell utskeielse. I teorien vil et tapet med et markant, kontrastrikt mønster ta luven av det du måtte plassere i forgrunnen. I praksis kan ornament på ornament også vise seg å fungere. Om du da ikke er erklært minimalist, sandbergab.se.



Mønster som piece. Noen mønstre er så lite repetitive, eller så kunstferdige, at de oppleves som kunstverker i seg selv. Josef Franks suggererende tapeter og tekstiler hører til disse. Slike mønstre kommer best til sin rett på rene flater med få skjøter, som for eksempel på sitteputen som hører til denne Manilasofaen, svensktenn.se.



Se til naturen. Alt av treverk byr på unike mønstre fra naturen selv. Hovedmønsteret oppstår i kontrasten som dannes av årringene, og kan leses som en ren avtegnning av treets liv. Når myke treslag, som gran og furu, blir litt slitt, kan du i tillegg kjenne mønsteret med fingertuppene. Mindre hjemlige treslag, som oliventre (bildet over), hører til tresortene med særlig karakteristisk og kontrastrikt mønster, slowfashionhouse.com.

Tips for den feige. Arne Jacobsens geometriske mønster er ikke det dristigste på markedet, men prinsippet er gyldig: Det er tryggere å velge vågale mønstre på midlertidige flater, som duker, puter, sengetøy osv. enn på møbler, vegger og gulv. Da kan du alltid bytte duk eller snu putene når (og gjerne litt før) øyet har behov for pause, damask.dk.

I all diskresjon. Bruk av mønster trenger ikke være påfallende, men kan brukes diskret og subtilt. Det rutete mønsteret på puten fungerer her som en enkel kontrast til sofaens avrundede form, samtidig som det repeterer rutemønsteret som dannes av srossene i vinduet. Totalopplevelsen blir da harmonisk, men ikke ensformig og kjedelig, fredericia.com.



I SKAMMEKROKEN

- ✓ **Horisontale linjer.** I rom med liten takhøyde, bør du unngå striper som går vannrett, i hvert fall over store flater. Sats heller på lodrette linjer som får takhøyden til å virke større.
- ✓ **Mønstre som krangler.** Har du funnet et flott mønster, som du virkelig vil fremheve i stuen, er det flott. Har du funnet to mønstre, vær på vakt! Går du for begge, i samme rom, risikerer du at de forstyrrer for hverandre, og at ingen av dem fungerer slik du hadde sett for deg.
- ✓ **Feil mønster til feil form.** Velger du et mønstret tekstil til et møbel som er sammensatt av flere former, er risikoen for å bomme stor, særlig om mønsteret har en bestemt retning. Da er det vanskelig å forutsi hvordan mønsteret vil ligge på møbelet. Velger du et mønster uten retning, for eksempel med sirkler, er det større sjanse for å unngå uheldige skjøter.

